

## X

Josef Kinski har ett kranium i sitt hem. Han köpte det för några år sedan på en marknad utanför staden. På en undanskymd plats, knappt synlig, hade nämligen ett äldre par ett litet bord där de sålde något så ovanligt som uppgrävda kranier. De hade dock endast en mindre uppsättning av dessa, men samtliga föreföll vara äkta för Josef, något som paret med stort allvar kunde intyga när Josef stod där och betraktade kranierna. När han sedan rörde lite försiktigt på ett av dem, kunde paret även intyga – med dämpade röster – att kraniet, som Josefs fingrar vilade på, var över 200 år gammalt.

En före detta bekant till Josef, som var läkare till yrket, har tittat lite närmare på kraniet. Hans spontana reaktion var att kraniet hade en sällsynt vackert utvecklad välvning. Och förutom kommentaren om kraniets fysiologi, gjorde han bedömningen att det kom från en man som förmodligen hade varit kring 30 år.

Kraniet, som för övrigt står på en byrå, har – av

uppenbara skäl – gett upphov till en mängd tankar om livet och döden i Josefs huvud. Faktum är att han brukar förknippa kraniet med uppståndelsen. Och anledningen till det är att Josef, som om nätterna bedriver privata studier om döden, väl känner till att teologer på 1100- och 1200-talet var övertygade om att trettio var den ålder som människan hade på uppståndelsens morgon. I ett av sina brev till Margareta skriver han följande:

*Margareta, mina studier visar att är det någonting som teologer inte saknar så är det fantasi. Jag vill bara göra dig uppmärksam på, med all respekt för din kristna tro, att man inte ska tro på allt vad de säger om döden. Det har nämligen visat sig att de har haft skiftande uppfattningar om den under århundradena. Jag antar för övrigt att de fortfarande ägnar en hel del tid åt att komma underfund med vad det innebär att dö kroppsligt och andligt. Hur som helst är Augustinus betraktelse att livet är likt en väg mot döden – *cursus ad mortem* – en av få teologiska betraktelser som jag hyser djupaste respekt för.*

Margareta känner väl till sin Augustinus. Men hon känner även till kraniet på sin brors byrå. Kraniet var nämligen under en period ett ofta återkommande tema i hans brev; exempelvis har han för Margareta berättat om vad han ibland upplever när morgonsolens första strålar träffar kraniet:

*När jag sitter vid matbordet och äter min frukost kan det hända att jag blir alldeles trollbunden av att se kraniet bli upplyst av gryningsljuset. Allt blir så stämningsfullt, vilket får mig att ana den gränslöshet som finns i vår tillvaro men som vi är blinda för.*

Och i ett annat brev, där han tar upp en mer praktiskt aspekt av att inneha ett kranium, återger han den speciella känslan av att sticka in sina tjocka fingrar i kraniets tomma ögonhålor:

*Jag uppfylls av en märklig känsla av förvirring när jag långsamt för in mina fingrar genom kraniets ögonhålor. Det går upp för mig att det enda som kommer att återstå av oss är kraniet och resten av skelettet. Inte undra på att jag ibland sover dåligt om nätterna.*

Som en parentes vill jag här bara tala om att detta utdrag ur hans brev – som har en svag dragning åt det lätt morbida eller åtminstone åt det svårt infantila – visar mycket tydligt på hans experimentlusta för döden, vilket man i och för sig inte ska förvånas över. För Josef är ju uppenbart en nyfiken dödgrävare som har goda teoretiska kunskaper i ämnet och som dessutom har en lång erfarenhet av dödgrävaryrket med allt vad det innebär i fråga om lik och dylikt. Här vill jag också passa på att nämna några rader ur hans dagbok, där hans teoretiska färdigheter i ämnet

döden förenas på ett nästan nonchalant sätt med hans konkreta erfarenheter på kyrkogården:

*Av allt att döma kommer denna kyrkogård – min stillsamma arbetsplats – att bli den plats där jag själv kommer att bli begravd. För närvarande har jag dock inga planer på att förbereda min egen begravning. Att engagera mig i de praktiska detaljerna kring den får vänta, trots att en sådan planering skulle underlätta mina försök att se min egen kommande död som en meningsfull del i min tillvaro. Det finns dessutom en annan liten omständighet som försvårar mina möjligheter att planera en begravning, och det är att jag nyligen har kommit över ett antal böcker som måste läsas.*

De böcker som Josef syftade på var följande tre: Hoffmans *Djävulselixiret*, Rimbauds *En tid i helvetet* och Balzacs *Frispråkiga historier*. Det enda jag kan säga här är att Josef förmodligen aldrig kommer att ha tid att förbereda sin egen jordfästning. Hans *Index över nödvändiga böcker som jag bör läsa innan jag dör* består nämligen för närvarande av 692 titlar. Ett index som för övrigt tycks växa med fyra-fem böcker i månaden.

För att återgå till Josefs brev, har Margareta med åren blivit van vid dessa. Och i sina brev till sin bror brukar hon sakligt behandla hans funderingar kring döden. I hennes brev finns för övrigt inte den lätt

nervösa stämning som man ibland kan återfinna i Josefs brev. Man skulle kunna säga att hon skriver på ett mer disciplinerat sätt och att det oftast finns en pondus i hennes brev.

Möjligen har jag här förenklat bilden av Margareta. Visserligen är hon en balanserad kvinna, men faktum är att det ibland händer att hon känner sig lätt uppskakad och upprörd efter att ha läst brev där hennes bror på ett närmast exalterat sätt behandlar döden. Jag väljer här att återge ett svarsbrev som är skrivet av en påtagligt irriterad Margareta:

*Josef!*

*Du måste sluta upp med allt det där! Har du bara DÖDEN i din jordskalle? Vakna upp för guds skull och se dig omkring. Ser du inte livet! Vem är du egentligen? Ibland får jag intrycket att du är mer död än levande.*

*Snälla du, ryck upp dig!*

*Hälsningar*

*Margareta*

*P.S. Angående vårt pågående schackparti: Jag noterar att du har inlett en blygsammare form av polygami, eftersom du i ditt senaste drag har lyckats med att omvandla en av dina bönder till en dam. Jag förmodar att du känner dig upprymd över att nu ha två damer. Tyvärr måste jag dock upplysa dig om att du inte kommer att kunna roa*

*dig med dem någon längre tid. Jag flyttar nämligen min svarta springare, den som du av barmhärtighet lät bli i ditt senaste angrepp, från e4 till g5. Hur du än gör, kommer du inte undan min gaffel. Nu är det bara frågan om vilken dam som du hyser minst känslor för.*